

Nr 512.

Av herrar **Hagberg** i Luleå och **Brädefors**, i anledning
av Kungl. Maj:ts proposition, nr 211, angående anslag
till arbeten till motverkande av arbetslösheten.

Kommunistiska partiet har alltid i sin kamp för arbete och bröd åt de arbetslösa ställt som främsta krav: offentliga arbeten med avtalsenliga löner för de arbetslösa och för alla arbetslösa, som inte kunde beredas arbete, kontant understöd, tills en arbetslöshetsförsäkring omfattande alla lönearbetare och innebärande en verklig försörjning av de arbetslösa blir genomförd. Dessa krav ha också fått en mäktig anslutning inom den svenska arbetarklassen.

Men liksom regeringen trots sina vallöften har lagt fram ett arbetslöshetsförsäkringsförslag, som är förfuskat och inte motsvarar de krav arbetarklassen har ställt, så har den också i fråga om kontantunderstödet till kommunerna och i förslaget till riksdagen om »anslag till arbeten för motverkandet av arbetslösheten» lagt fram förslag, vilkas verkliga innehåll är ett fortsatt fullföljande av den reaktionära arbetslöshetspolitik, som AK är en signatur för.

När socialministern i proposition om beredskapsarbetena skildrar arbetslöshetsläget i Sverige och som mätare av denna arbetslöshet tager de siffror, som visa antalet anmälda till AK, så är detta vilseledande. I verkligheten är arbetslöshetens omfattning långt högre, än vad AK:s siffror visa.

I såväl valrörelsen som i den allmänna agitationen ha socialdemokraterna signalerat en »ny arbetslöshetspolitik», som skulle avskaffa den av arbetarna hatade AK-politiken och ersätta AK:s svältarbeten med beredskapsarbeten, där det betalades öppna arbetsmarknadens löner, avtalsenliga löner, jämte de nuvarande strejkbrytardirektiven skulle avskaffas.

Har regeringen infriat dessa löften? Tittar man närmare på organiserandet av de beredskapsarbeten, som skola sättas i gång, så måste det konstateras att det blir svältarbeten för de arbetslösa. Talet om de avtalsenliga lönerna är i verkligheten missvisande. Alla bestämmelser rörande arbetstidsförkortningen för att »utdryga arbetstillfällena» kommer att leda till detta resultat. Socialministern förklarar att den allmänna principen för arbetstiden vid beredskapsarbetena skall vara 7-timmarsdag med motsvarande lönesänkning. Men alla de regler, som socialministern föreslagit jämte de otillräckliga anslagskraven, kommer att göra 7-timmarsdagen med 5-dagarsvecka även till ett undantag för de arbetslösa, som få anställning vid beredskapsarbetena. Det visar några citat ur socialministerns motivering i propositionen.

»Det är nödvändigt», heter det, »att begränsa arbetstiden för de anställda

i högre grad än som sker enligt lagen om 8-timmarsdag. Man har därvid att välja mellan en förkortning av arbetsdagen eller också införandet av alternerande arbetslag. Man kan också tänka sig att vid arbeten, vilkas utförande kräver en mycket lång tid, t. ex. mer än ett halvår, *arbetarna endast behållas i anställning viss på förhand begränsad tid, t. ex. halva arbetstiden, och att, därest situationen på arbetsmarknaden synes göra detta nödvändigt, de därefter avlösas av andra arbetslösa.*»

Beträffande de alternerande arbetslagen — växelpermittering med 14 dagars eller 3 veckors mellanrum — anser socialministern, att denna metod kan användas vid kommunala arbeten och även statliga, där arbetskraften uttages på orten. Anställningen av arbetarna i förhand på viss tid kan användas vid alla slag av arbeten, som pågå tillräckligt länge.

Och slutligen visar följande uttalande av socialministern, att vid en hel rad beredskapsarbeten kommer att införas 3- och 4-dagarsvecka:

»Det är inte uteslutet att arbetsveckan vid somliga företag bör bli kortare än 40 timmar. Under den nuvarande krisen arbeta vissa industrier endast 3 och 4 dagar i veckan. Då det inte kan vara lämpligt att personer sysselsätta i korttidsarbete lockas över till de planerade offentliga arbetena, *bör det iakttagas att om en väsentligt förkortad arbetsvecka tillämpas inom en enskild industri på en ort, även arbetsveckan för beredskapsarbetet förkortas i motsvarande grad.*»

Då korttidsarbetet ju dominerar i många industrisamhällen, kommer denna princip att få stora verkningar.

Alla dessa inskränkningar betyder, att talet om avtalsenliga löner för dem, som få anställning vid beredskapsarbeten, är bedrägligt. Från Stockholm, där den socialdemokratiska stadsfullmäktigemajoriteten satt i gång reservarbeten, där avtalsenliga löner skulle utbetalas, ha vi ett belysande exempel på vad regeringens föreslagna regler för beredskapsarbetarna leder till. Där har också införts korttidsarbete och alternerande arbetslag. Resultatet blev att den s. k. avtalsenliga lönen blev för de alternerande arbetslagen ungefär 100 kronor i månaden per arbetare, ett belopp, som det i Stockholm för en arbetare är omöjligt att existera på, då hyrorna för arbetarbostäder i allmänhet slukar nära på hela denna inkomst, och då en reservarbetare liksom en beredskapsarbetare tydligen kommer att avstängas från fattigvårdsunderstöd även om de få arbeta endast 3 eller 4 dagar i veckan.

Om inte regeringens föreslagna regler för korttidsarbetet rensas ut ur förslaget eller om inte lönekomensationen införes för allt korttidsarbete, så blir det svältarbeten, kanske till och med värre än AK:s arbeten.

Men även andra ur arbetarklassens synpunkt upprörande bestämmelser finnas, som illustrera bluffen i talet om att det skall införas en ny, humanare arbetslöshetspolitik än den AK tillämpade. Underhandlingsrätten kommer att begränsas, strejker förbjudas och för övrigt införes fullständig diktatur över beredskapsarbetarne. Till och med LO:s ledning har i sitt utlåtande om beredskapsarbetet begärt att underhandlingar med arbetarnas organisationer skulle äga rum om arbetstidens längd. Socialministern svarar i pro-

positionen att detta inte kan beviljas. Han förklarar: Överenskommelse kan inte göras om arbetsförkortningens omfattning, men väl om de former, under vilka den förkortade arbetstiden skall tagas ut. Även beträffande löner och arbetsvillkor kommer att råda samma diktatur. Socialministern gör härom följande deklarationer i propositionen:

»I den mån lönenivån sänkes kommer även detta att drabba beredskapsarbetena. Det förhållandet att staten finansierar helt eller delvis ett arbete, där konflikt råder, *blir ett skäl för ett ytterligare ingripande på ett sätt som är mest effektivt. Hindrar arbetargrupp genom ohållbara krav eller genom att motsätta sig sådana modifieringar av gällande avtal som betingas av arbetet, får arbetet anstå.*»

Citaten tala för sig själva. Socialministern själv påstår att de allmänna arbetena skulle sysselsätta 60,000 arbetare och indirekt 90,000 arbetare. Dessa skola alltså frånrävas underhandlings- och strejkrätt och beträffande sina löner och arbetsvillkor helt ställas under statlig diktatur. Vad är det då för skillnad på beredskapsarbetena och AK:s svältarbeten? De arbetslösa, som få anställning vid beredskapsarbetena, skola alltså enligt socialministerns egna upplysningar få arbete högst 3 månader då de skola avlösas av nya, de få finna sig i växelpermitteringar på 14 dagar och 3 veckor, i korttidsarbete på 3—4 dagar o. s. v. Självfallet kan på detta sätt antalet arbetslösa, som få sysselsättning, »utdrygas» till 90,000 vid beredskapsarbetena. Men hur blir deras försörjning? Hur många arbetslösa kan resa sig ur det elände och den svält som massarbetslösheten, den allt mer rasande kapitalistiska hungeroffensiven har lett till?

När därför socialministern i propositionen förklarar, att den föreslagna »arbetslinjen» i motsats till AK:s arbetslinje ej har ett lönepolitiskt syfte, så är detta bluff. Regeringen föreslår i stället en organisation av beredskapsarbeten, som kommer att underlätta i stället för att försvåra den kapitalistiska utplundringspolitik, vars syfte är att på de arbetande massornas bekostnad rädda profiten. I stället för att försätta den kapitalistiska statens lönepolitiska arbetslinje för att tjäna kapitalisternas profitintressen, måste beredskapsarbetena för att fylla arbetarmassornas krav också få ett lönepolitiskt syfte, det nämligen att bli ett medel i arbetarklassens kamp mot den allt mer rasande lönesänkningsoffensiven. Detta elementära arbetarkrav fyller inte regeringens arbetslösbetspolitik.

Regeringen har större omtanke om kapitalisternas profit än om en verklig försörjning av de arbetslösa. Anslagen till »motverkandet av arbetslösheten» skola även användas till subventioner och lån till enskilda privatkapitalistiska företagare, och en väldigt stor del av summan skall användas till inköp av material.

Enligt propositionen skall de 160 miljoner som anslagits till »allmänna arbeten» fördelas på olika departement: kommunikations-, ecklesiastik-, jordbruks- och handelsdepartementen 76 miljoner kronor, som skola användas för byggnadsarbeten o. s. v., de övriga 83 miljonerna disponeras av socialdepartementet, varav över 8 miljoner disponeras även för byggnadsarbeten

under statlig regi. Nu förhåller det sig så att bland arbetstillfällena inom de allmänna arbetenas ram för »motverkandet av arbetslösheten» återfinnes en mängd byggnadsföretag o. s. v., som oavsett arbetslösheten hade upptagits i budgeten och utförts. De ha nu utan vidare överförts och falskt etiketterats extra arbeten för att motverka arbetslösheten.

De 75 miljonerna hos socialdepartementet skola enligt socialministern fördelas på följande sätt:

Statliga och enligt allmänna regler statsunderstödda		
arbeten	10	miljoner kronor
Bidrag till kommunala arbeten	30	» »
Subventioner och lån till privatkapitalistiska företagare	10	» »
Främjande av bostadsproduktion	20	» »
Diverse	5	» »

Det beräknas att till arbeten, som skola sättas i gång med dessa anslag, materialkostnaderna skola uppgå till omkring 68 miljoner och subventioner och lån åt enskilda företag 10 miljoner, *alltså tillsammans 78 miljoner kronor, som ju motsvara halva den summa som anslagits till de allmänna arbetena.* Det är inte endast dessa 10 miljoner som få karaktären av subventioner och lån åt kapitalistiska företagare. Av kommunikationsdepartementets anslag till de allmänna arbetena skall 1.5 miljon användas till understöd av enskilda järnvägar, och även en del av miljonerna för främjandet av bostadsproduktionen är lån åt kapitalistiska byggnadsföretagare. Anslagen till de allmänna arbetena för »motverkande av arbetslösheten» komma således att till en stor del uppslukas av subventioner till kapitalisterna, d. v. s. en utökning av tidigare subventioner, varmed riksdagen har hjälpt finanskapitalisterna för att rädda dessas profit.

Har denna senare politik motverkat arbetslösheten, vilket socialdemokraterna förklarat? Nej! En hel rad kapitalistiska storföretag och storbanker ha under 1932 ökat sina profiler och utdelningar till kupongklipparna, men samtidigt har massarbetslösheten och eländet bland de arbetande massorna antagit allt väldigare omfattning.

De 20 miljoner kronor, som skola användas för »bostadsbyggandets främjande», isynnerhet för den fattiga landsbygdsbefolkningen, är ett hån mot denna. Av anslaget skall, enligt förslaget i propositionen, 7,5 miljoner användas för lån åt enskilda byggnadsföretagare i städer och stadsliknande samhällen, som, om kommunen är villig att medverka och betryggande kredit erhålles, får ett tilläggs lån av staten, som motsvarar 20 procent av den övriga krediten och 15 procent av taxeringsvärdet. Kommuner kunna också få lån på samma villkor. Räntan blir 5 procent och lånet är amorteringsfritt i 5 år. Vidare skall 12.5 miljoner användas för bostadsbyggande på landsbygden. Därmed äsyftas lån till lantarbetare och andra av landsbygdsbefolkningen med dåliga och hälsofarliga bostäder. Dessa skall kunna få förbättringslån å högst 1,000 kronor för att utföra ombyggnads- och reparationsarbeten. Detta är räntefritt och betraktas som betalt, när arbetet

är utfört. Hela denna utmärkta sak fördärvas dock med att vederbörande, t. ex. en lantarbetare själv, måste avsevärt bidra för att få förbättringslån, vars maximiprocent är 50 procent av byggkostnaderna. Man frågar sig då hur en lantarbetare skall skaffa sig dessa 50 procent, som han skall betala för att kunna utnyttja dessa förbättringslån? Var skall han få de pengar, som äro nödvändiga, då han i allmänhet, även om han har arbete hela året, inte ens kan tillfredsställa sina nödvändigaste behov. Lantarbetarna och andra kunna även få s. k. nybyggnadslån om de bo så uselt att de vill bygga nytt. Detta är begränsat till 2,000 kronor. Även det förutsätter att lantarbetarna skall betala en del av kostnaderna, enär lånet är begränsat till högst 70 procent och amorteras under 20 år.

De som föreslå detta projekt för att få igång en bostadsbyggnadsverksamhet för de fattiga, som har hälsofarliga bostäder, förbise fullständigt det ekonomiska nödläget bland dessa. Det är fantastiskt, när regeringen i propositionen förklarar att dessa åtgärder för bostadsbyggandet i verkligheten komma att sätta igång arbete för 87 miljoner kronor. När sådana verklighetsfrämmande spekulationer göras, är det inte underligt att i propositionen påstås att regeringens 'arbetsanskaffningsprogram' på 159.9 miljoner kronor beräknas medföra arbeten till en total kostnad av 259 miljoner kronor.

En lösning av bostadsfrågan för lantarbetarna och andra fattiga på landsbygden och i städerna kan endast vinnas genom att riksdagen beviljar anslag utan återbetalningsskyldighet för om- och nybyggnad av arbetarbostäder.

Vad vi anfört bekräftar den karakteristik, som vi i motionens inledning givit regeringens arbetslöshetspolitik. De s. k. beredskapsarbetena bli svältarbeten. Dessa »kompletteras» av ett arbetslöshetsförsäkringsförslag, som i dagens situation inte betyder ett dugg. För en del av de arbetslösa, som inte får anställning i beredskapsarbetena, kommer den kontanta understödsverksamheten, enligt regeringens proposition att fortsätta. Den beräknas omfatta 40,000 arbetslösa. Socialministern uttalar sig i sin arbetslöshetsförsäkringsproposition för principen, att när arbetslöshetsförsäkringen om 4 år träder i kraft, det kontanta understödet måste vara lägre än den lägsta dagshjälpen som en s. k. erkänd arbetslöshetskassa betalar. Till och med landsorganisationens ledning har räknat ut att det i Stockholm måste bli en avsevärd sänkning av det kontanta understöd, som nu delas ut av AK till en del arbetslösa i Stockholm.

AK skall formellt avskaffas till 1 juli, och regeringen lovar att AK:s personal skall överföras till den nya avdelning, som skall inrättas i socialstyrelsen. Reellt fortsätter dock den kapitalistiska staten samma svältpolitik som under AK:s regim.

I anledning av regeringens proposition nr 211 föreslår undertecknade riksdagen att bifalla följande yrkanden:

att alla förslag till bestämmelser och regler om korttidsarbete utan lönekomensation i propositionen avslås,

att lönerna vid de allmänna arbetena skola motsvara lönerna i de kollektivavtal, som gälla för de branscher de allmänna arbetena falla inom,

att arbetstiden fastställs till 7-timmarsdag och 40-timmarsvecka med sådan lönekompensation, att lönerna motsvara de avtalsenliga lönerna vid 48-timmars arbetsvecka,

att avtal om löner och andra arbetsvillkor träffas genom underhandlingar mellan arbetsledningen och representanter valda av alla arbetare på arbetsplatsen,

att arbetarna vid de allmänna arbetena skola ha underhandlings- och strejkrätt,

att anslagen till de allmänna arbetena ökas med 100 miljoner kronor, som under det kommande budgetåret användas för genomförandet av en bostadsbyggnadsplan för om- och nybyggnad av arbetarbostäder för den fattiga befolkningen på landsbygden, framförallt lantarbetarna, ekonomibyggnader för småbönder och bostäder för arbetare i industrisamhällen och städer,

att arbetet utföres enligt de under punkt 1 föreslagna reglerna för de allmänna arbetena, samt

att alla förslag till anslag i propositionen till subventioner och lån till kapitalistiska företagare och bolag avslås och i stället skola motsvarande anslag användas till allmänna arbeten för de arbetslösa under statlig och kommunal regi.

Stockholm i april 1933.

Hilding Hagberg.

J. H. Brädefors.